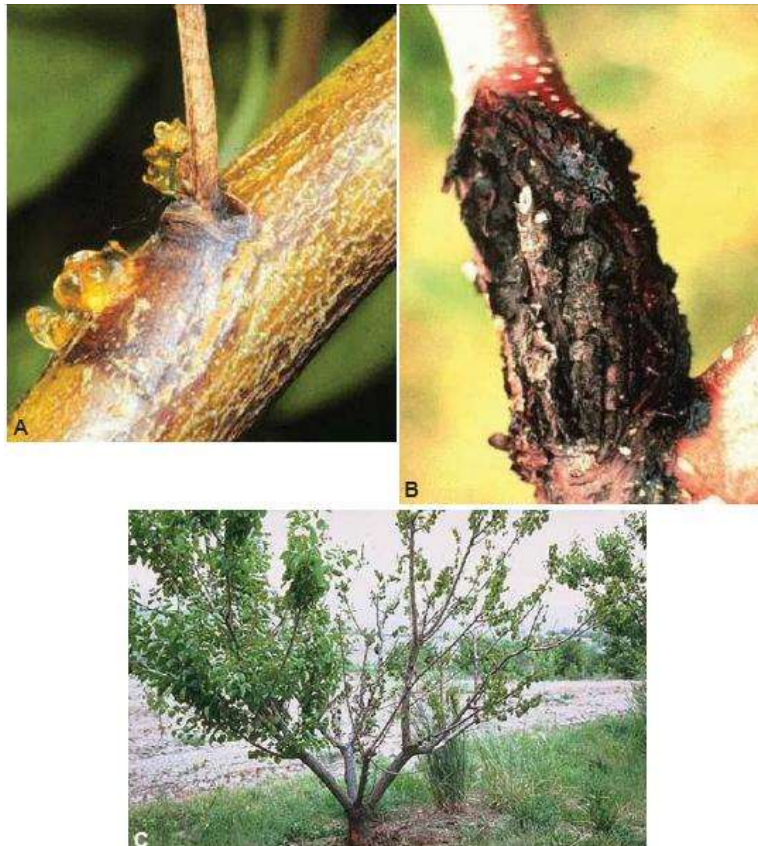

بیماریهای عمومی گیاهان زینتی زنگ‌های گیاهان زینتی

بیماری فتیله نارنجی یا شانکر سیتیوسپورایی

بیماری فتیله نارنجی یا شانکر سیتیوسپورایی اولین بار در سال ۱۳۲۰ از روی صنوبر گزارش شده است. عامل بیماری در فرم غیر جنسی *Cytospora* و در فرم جنسی قارچ *Valsa* می‌باشد. بیماری فتیله نارنجی صنوبر روی شالک و سپیدار در نواحی اردبیل، همدان، تبریز، قشم، اطراف تهران، زنجان، دره گز و اصفهان وجود دارد. نشانه‌های بارز بیماری شامل رشته‌های میسلیمی قارچ است که در فاصله بین پوست و استوانه مرکزی رشد می‌کنند و لکه‌های بزرگ قهوه‌ای چروکیده و مرده در سطح پوست ساقه و تنه ظاهر می‌شود. روی شاخه‌ها بدون آن که از این لکه‌ها ظاهر شود علایم سرخشیدگی بوجود می‌آید و شاخه‌های جدیدی زیر شاخه‌های مرده رشد می‌کنند.

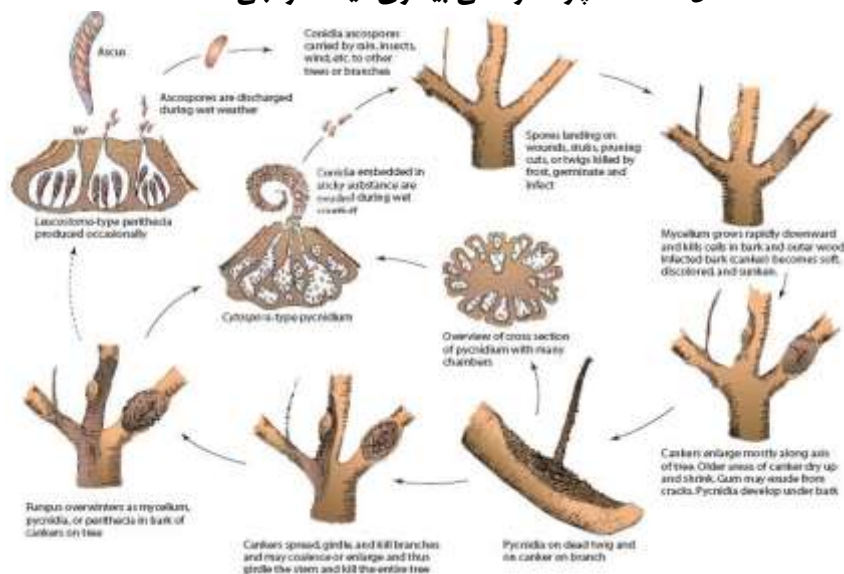
علایم بیماری شانکر سیتیوسپورایی (A) شانکر سیتیوسپورایی جدید روی سر شاخه به همراه ترشح صمغ، (B) شانکر سیتیوسپورایی مسن روی سر شاخه (C) مرگ سر شاخه‌ها و زوال درخت در اثر شانکر روی سر شاخه‌ها و تنه

در فرم غیر جنسی قارچ خصوصا در شرایط نسبتا مرطوب بهار روی پوست ساقه و بخصوص در محل‌های آلوده نقاط سیاه رنگ و برجسته‌ای به اندازه ته سنجاق تشکیل می‌گردد که از داخل این اندام‌ها (پیکنیدیوم‌ها) توده‌ای اسپور قارچ بصورت فتیله‌ای ژلاتینی نارنجی

روشن یا زردی خارج می شود و به همین دلیل در اصطلاح فارسی به این بیماری فیتله نارنجی اطلاق می گردد. بطور کلی تشخیص بیماری تا زمانی که فیتله های نارنجی تشکیل نشده باشند نسبتا مشکل است.

اسپوره های قارچ بوسیله باد، حشرات و پرندگان منتشر می شوند و بیماری را انتشار می دهند. اسپورها استوانه های خمیده یا قوس دار، ساده و شفاف می باشند. فرم جنسی قارچ ندرتا بصورت پریتسیوم تشکیل می شود و پریتسیوم ها بصورت دانه های ریزی اطراف یک قسمت گرد زیر پوست تشکیل می شوند و شکل آنها بطری مانند و دارای دهانه هایی نیز هستند. این قارچ اصولا یک قارچ ساپروفیت است ولی روی درختان میزبان خود بصورت یک انگل زخمی (wound parasite) یعنی انگلی که می تواند از طریق زخم وارد گیاه و ایجاد آلودگی کند عمل می نماید.

شکل ۳-۱۳- چرخه زندگی بیماری فیتله نارنجی.

چرخه زندگی بیماری فیتله نارنجی

بیماری فیتله نارنجی اغلب روی درختان جوان و یا آنهایی که جدیداً جا به جا شده اند انتشار دارد و باعث ضعف و مرگ آنها می گردد. بطور کلی درختانی که به نحوی مخصوصا بر اثر کم آبی ضعیف شدند بیشتر مورد حمله این قارچ قرار می گیرند و به همین جهت در رابطه با پیشگیری و مبارزه با آن تقویت و آبیاری به موقع درختان توصیه شده است. خسارت بیماری در قلمستان ها زیاد است، قلمه هایی که برای تکثیر تهیه می شوند باید قطر آنها بیشتر از یک سانتی متر باشد و قبل از کاشت لازم است در دمای خنک (حدود ۲ درجه سلسیوس) نگهداری شوند. گونه *C. aurora* روی درخت بید، *C. celtidis* روی درخت داغداغان، *C. chrysosperma* روی شالک، سپیدار و کبوده، *C. teheranica* روی درختچه برگ نو (مندارچه) و *C. therryana* روی درخت چنار از ایران گزارش شده اند.

